

VERSLAG OPENBAAR DEBAT DUIDING VERKIEZINGSUITSLAG GRONINGEN

Datum: 28 november 2018
Plaats: oude raadzaal
Tijd: 17.00 – 18.23 uur

Aanwezig: de heer P.E.J. den Oudsten (voorzitter, burgemeester), de dames G. Chakor (GroenLinks), F.T. Folkerts (GroenLinks), C.T. Nieuwenhout (GroenLinks), A.M.M. Schoutens (GroenLinks), M. Wijnja (GroenLinks), C.E. Bloemhoff (PvdA), E.M. Weele (PvdA), L.L.B. Wobma (SP), K.W. van Doesen (D66), W. Paulusma (D66), E. Akkerman (VVD), I. Jacobs-Setz (VVD), I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie), K. de Wrede (Partij voor de Dieren), M.E. Woldhuis (100% Groningen), M.J. Sloot (Stad en Ommeland), de heren J. Been (GroenLinks), M. van der Glas (GroenLinks), J. van Hoorn (GroenLinks), W.B. Leemhuis (GroenLinks), N. Nieuwenhuijsen (GroenLinks), J. Sietsma (GroenLinks), T.J. Bushoff (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), H.E.H. van Niejenhuis (PvdA), R. van der Schaaf (PvdA), D. Brandenburg (SP), J.P. Dijk (SP), B. de Greef (SP), W.H. Koks (SP), B.N. Benjamins (D66), P.S. de Rook (D66), T. Rustebiel (D66), J. Boter (VVD), J.M. van Keulen (VVD), T. Berends (ChristenUnie), G.B.H. Brandsema (ChristenUnie), W.I. Pechler (Partij voor de Dieren), T. van Zoelen (Partij voor de Dieren), M. Bolle (CDA), H.P. Ubbens (CDA), A. Sijbolts (Stad en Ommeland), M.J.H. Duit (Student en Stad), A.J.M. van Kesteren (PVV)

Afwezig: de heer E.P. Bakker (100% Groningen)

Namens de griffie: de heer A.G.M. Dashorst

Verslag: de heer J. Bosma

De voorzitter:

- Wijst erop dat de stoelverdeling een nader te bespreken proefopstelling betreft.
- Benadrukt dat de zitting informeel is en gericht op het duiden van het verkiezingsresultaat.
- Geeft na afloop van elke eerste termijn gelegenheid voor verduidelijkende vragen.

Mw. Chakor (GroenLinks):

- Kan de uitslag nog steeds nauwelijks geloven en zal er met de fractie alles aan doen om het vertrouwen van de kiezer waar te maken.
- Ziet het als een gezamenlijke opdracht om alle inwoners zich vertegenwoordigd te laten voelen en de opkomst in 2022 aanzienlijk te verhogen. Speciale aandacht voor inwoners van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer is op zijn plaats.
- Betreurt dat de raad ondanks goede intenties geen gebalanceerde afspiegeling is met slechts zestien vrouwen en wil daar de komende jaren ook aan werken.
- Feliciteert Partij voor de Dieren, ChristenUnie, VVD, 100% Groningen en PVV met de zetelwinst.
- Is ongelofelijk trots op de elf zetels en bedankt alle kiezers en vrijwilligers.
- Concludeert dat Groningen tegen de landelijke trend in heeft gekozen voor een linkse, groene en progressieve koers.
- Wil grote vraagstukken aanpakken van klimaatverandering, energietransitie, duurzame stads- en dorpsontwikkeling, mobiliteit, natuurontwikkeling, wijkverbetering, woningbouw, gezondheid, veiligheid, aardbevingsbestendigheid, innovatie in het sociaal domein, werkgelegenheid, onderwijs, armoedebestrijding en toegankelijke zorg. Iedereen moet mee kunnen doen.
- Wil verder werken aan de financiële opgave van noodzakelijke investeringen tegen de achtergrond van tekorten in het sociaal domein.
- Bedankt coalitiepartners D66, PvdA en VVD voor de goede samenwerking en de mooie resultaten.
- Hecht aan een helder, herkenbaar en breed gedragen coalitieakkoord en een stabiele coalitie, die niet alleen getalsmatig op een meerderheid kan rekenen maar vooral op inhoudelijk draagvlak en elkaar wat gunnen. Dit is des te meer nodig gezien de kortere bestuursperiode.
- Zal de informateur vragen te onderzoeken hoe andere partijen denken over de gezamenlijke ambities met als uitkomst een advies over een coalitie die dat kan dragen.

- Hoort graag duidingen van andere fracties en aanvullingen voor de opdracht van de informateur.

Dhr. Bolle (CDA):

- Is benieuwd of GroenLinks met breed draagvlak doelt op een brede coalitie of ook op een brug slaan tussen oppositie en coalitie.

Mw. Chakor (GroenLinks):

- Bedoelt dat de coalitie een groot draagvlak heeft en dat ze bruggen slaat naar bewoners en gemeentepolitiek.

Mw. Bloemhoff (PvdA):

- Feliciteert GroenLinks met de historische zege en Partij voor de Dieren, ChristenUnie, VVD, 100% Groningen en PVV met hun zetelwinst.
- Concludeert dat de sociaaldemocratie nog steeds stevig geworteld is in de Groninger samenleving. De PvdA herstelt zich ten opzichte van Tweede Kamerverkiezingen en verkiezingen in andere grote steden vanwege de stevige basis in dorpen en wijken en een positief links-progressief verhaal.
- Combineert zekerheid van een goed bestaan met het streven naar vooruitgang voor iedereen.
- Ziet naast de enorme winst van GroenLinks toenemende versplintering, maar ook een verschuiving naar de linkerkzijde. Economisch liberalisme heeft terrein verloren en de doorbraak van lokale partijen is beperkt gebleven.
- Analyseert dat de stem van de kiezer geen proteststem is geweest. Juist de oppositie lijdt verliezen.
- Vindt de vraag wie met wie gaat besturen minder interessant dan het aanpakken van de belangrijke opgaven. PvdA wil graag een bijdrage leveren aan een vernieuwend en verbindend verhaal.
- Pleit voor een ambitieus coalitieakkoord dat kracht in de samenleving inspireert en bundelt en uitmondt in maatschappelijke akkoorden rond zorg, duurzaamheid, wonen, onderwijs en werk.
- Is voor snellere verduurzaming waar iedereen aan mee kan doen, ook huiseigenaren met een krappere beurs, scholen en mensen die begeleiding nodig hebben naar werk.
- Wil de toenemende tweedeling terugdringen door armoede aan te pakken en te zorgen dat ieder kind mee kan doen en vooruit kan komen. Gezondheid, kwaliteit van leefomgeving en tekorten in het sociaal domein spelen daarbij een grote rol.
- Vindt dat in een aantrekkelijke economie juist mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt kansen moeten krijgen op meedoen en werk. Maatschappelijke winst hoort centraal te staan.
- Wil doorgaan met wijkvernieuwing en woningbouw, zodat mensen in goede duurzame woningen leven in een goede gezonde buurt.
- Stelt dat het samengaan van de drie gemeenten echt vraagt om een verbindende stijl van college, raad en organisatie. Raad en college moeten voldoende aandacht voor het buitengebied hebben.
- Wil ook daarom gebiedsgericht werken doorontwikkelen.
- Pleit voor bestuurlijke slagkracht in het gaswinningsdossier en blijvend investeren in de kwaliteit van de publieke sector.
- Zou graag een aanvulling zien op de opdracht van de informateur in de vorm van een tijdpad.
- Draagt graag een steentje bij aan een links, progressief college dat werkt aan een duurzaam Groningen met kansen voor iedereen.

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Is benieuwd of de lage opkomst niet een vorm van protest is. Of is daar een andere verklaring voor?

Mw. Bloemhoff (PvdA):

- Wijst erop dat herindelingsverkiezingen traditioneel een lage opkomst hebben.
- Had zelf een opkomst van 40% gevreesd en vindt 44% nog meevallen. Het is beter dan in vergelijkbare steden zoals Leeuwarden.

Dhr. De Rook (D66):

- Feliciteert iedereen met de mooie verkiezingscampagne. De inzet van partijen en de gemeente hebben er ongetwijfeld toe bijgedragen dat de opkomst niet nog lager is uitgevallen.
- Feliciteert alle partijen die zetels hebben gewonnen, in het bijzonder GroenLinks.
- Schrijft de uitslag niet toe alleen toe aan landelijke politiek. GroenLinks is er met een bijzonder actieve en goed georganiseerde campagne in geslaagd de positieve sfeer te verzilveren.

- Stelt dat een duidelijk signaal van de kiezer uitblijft. De coalitie groeit ondanks verschuivingen. De opmars van lokale partijen is uitgebleven.
- Wist al langer dat de grote overwinning van vier jaar geleden niet geëvenaard zou gaan worden en is vooral teleurgesteld dat een zesde zetel niet gehaald is.
- Is trots nog steeds de derde partij te zijn en van 8900 mensen het vertrouwen te hebben gekregen.
- Vindt het verkiezingsprogramma te goed om in de la te leggen en wil graag aan een coalitie deelnemen om het te gaan realiseren in een gezamenlijke koers.
- Zal geen coalitieakkoord ondertekenen dat niet het groenste Groninger akkoord ooit is.
- Heeft drie speerpunten: het vergroten van kansengelijkheid, het versterken van aantrekkelijkheid en leefbaarheid en het investeren in een groene toekomst. De uitslag en de opdracht van de informateur bieden daartoe voldoende aanknopingspunten.
- Wil doorgaan met het oog hebben voor de houdbaarheid van de meerjarenbegroting, het versterken van zeggenschap van bewoners en van publieke voorzieningen.
- Vindt dat de nieuwe coalitie een brug moet slaan naar de oppositie en alle inwoners, ondernemers en het maatschappelijk veld om samen Groningen te maken.
- Beseft zich terdege dat het vertrouwen in de overheid onder druk staat. In Ten Boer vanwege aardbevingen en in Haren vanwege de onzekerheid over de herindeling. De te smeden coalitie moet echt een gezamenlijke missie voor Groningen weten te vinden.
- Is niet voor te veel haast, maar wel voor tempo om snel een antwoord te vinden op moeilijke vraagstukken.
- Wenst de hele raad een continuering toe van de goede verhoudingen en van de gedeelde waarden van vrijheid, gelijkheid en tolerantie.

Dhr. Dijk (SP):

- Is benieuwd welke koers D66 precies voorstaat behalve een groene en progressieve.

Dhr. De Rook (D66):

- Verwijst naar het verkiezingsprogramma. De nieuwe coalitie zou moeten investeren in kansengelijkheid in alle Groningse wijken zodat iedereen mee kan doen, leefbaarheid die op peil blijft ondanks groei en blijven investeren in een groene toekomst, zowel energietransitie als groen.

Dhr. Dijk (SP):

- Feliciteert de winnaars van de verkiezingen en iedereen die verkozen is.
- Betreurt de lage opkomst, niet alleen omdat deze altijd ongunstig uitpakt voor de SP, maar vooral omdat de raad minder dan de helft van de inwoners vertegenwoordigt.
- Ziet in de lage opkomst de tweedeling terug tussen noord en zuid, tussen arm en rijk, tussen onveilige en veilige gevoelens, tussen ongezonde omstandigheden en gezondheid, tussen Stadgers met een beroepsopleiding en hogeropgeleiden.
- Hoort de deuren langs gaand dat mensen het vertrouwen in de politiek verloren hebben. In sommige wijken ligt de opkomst onder de 20%. Niet stemmen is voor veel mensen een protest, ook al werkt het averechts en is het altijd beter om te stemmen.
- Kan het cynisme zich wel voorstellen. De afgelopen veertig jaar daalde het besteedbaar inkomen van de armste 10% met 30%, terwijl multinationals en vermogenden hun winsten en inkomens zagen stijgen. Dat is het gevolg van veertig jaar neoliberale keuzes.
- Analyseert dat de democratisering die ingezet is met het algemeen kiesrecht, de afgelopen veertig jaar is uitgehold door vermarkting, privatisering, deregulering en verzelfstandiging van de publieke sector. Wanneer euro's zwaarder tellen dan stemmen, dan doet de politiek er ook niet meer toe.
- Vindt dat politiek meer is dan het pragmatisch managen van de markt. Het is zaak de democratische controle en zeggenschap over het publieke domein terug te pakken op de gebieden zorg, werk, huishouden, onderwijs, energie, klimaat, voorzieningen en gezamenlijk opgebrachte welvaart.
- Is voor een coalitie die duidelijk politiek stelling neemt en tegenwicht biedt tegen neoliberalisme.
- Gaat niet voor een onsje meer of minder, maar voor fundamentele verandering door de oorzaken aan te pakken in plaats van pleisters te plakken.
- Is van mening dat echte verandering niet kan met de VVD, maar wel in een coalitie van GroenLinks, PvdA, SP en Partij voor de Dieren of ChristenUnie. De deur bij de SP staat wijd open.

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Onderschrijft de analyse over de opkomst en de sociaal-maatschappelijke opgaven, al moet het geld mede door multinationals verdiend worden. Is het probleem niet veel meer de hoge uitgaven, bijvoorbeeld aan ideologische klimaatthema's?

Dhr. Dijk (SP):

- Is voor klimaatrechtvaardigheid en maatregelen die zowel het klimaat als de portemonnee van mensen ten goede komen. Dat gaat goed samen en is inderdaad ideologisch.

Dhr. Van Keulen (VVD):

- Feliciteert iedereen en met name GroenLinks en andere partijen die winst hebben geboekt.
- Vindt het mooi trouwe fractievolgers als raadsleden te verwelkomen bij diverse fracties.
- Had graag een zetel meer gehad, maar is trots op de positieve campagne, de 0,1% winst en de prima samenwerking en resultaten van de vorige coalitie, ook op economisch gebied.
- Vindt het forse verlies van D66 onverdiend.
- Concludeert dat Groningers vooral groen hebben gekozen en werkte de afgelopen jaren mee aan verduurzaming en vergroening.
- Betreurt de magere opkomst en wil kijken hoe het tij gekeerd kan worden. De vorige coalitie heeft veel aandacht geschonken aan participatie en vernieuwing van democratie, blijkbaar is dat onvoldoende geland.
- Complimenteert de voornamelijk positieve campagne zonder moddergooien.
- Maant tot enige haast gezien de kortere bestuursperiode, die effectief zo'n tweeënhalf jaar zal duren wanneer de formatie en de volgende verkiezingscampagne niet meegerekend worden.
- Vindt dat duurzaamheid, groen, klimaatadaptatie en energietransitie een nog prominentere rol in gemeentelijk beleid moeten krijgen gezien de uitslag.
- Pleit ervoor verbinding tot stand te brengen tussen dorpen en stad, hoog- en praktisch opgeleid, ondernemers, wijken, burens, gemeentelijke diensten, stadsdelen en partijen. Polariseren helpt niet.
- Wijst op het belang de lokale economie, bereikbaarheid en werkgelegenheid te blijven versterken. Alleen dan is een duurzame en inclusieve toekomst mogelijk.
- Onderschrijft de noodzaak van een ontwikkelagenda met duidelijke keuzes.
- Gaat ervan uit dat de informateur met alle partijen spreekt en levert als bescheiden winnaar graag een bijdrage aan een nieuw verhaal voor de stad en de dorpen. Er gaat niets boven Groningen.

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Feliciteert alle nieuwkomers en winnaars en leeft mee met de verliezers.
- Vindt de lage opkomst zorgelijk. Alle inspanningen zijn blijkbaar onvoldoende aangekomen. Het is niet mogelijk te spreken voor de niet-stemmers, wel om zich in te zetten voor een Groningen waar iedereen meetelt, gezien wordt en oog voor elkaar heeft.
- Concludeert dat Groningen gekozen heeft voor GroenLinks. Samen met de PvdA gaat het om eenderde van de stemmen, deze twee partijen zouden de kern van een nieuw college moeten vormen.
- Dankt de kiezers voor de waardering en het vertrouwen nu ChristenUnie voor het eerst drie zetels heeft behaald en ook procentueel winst heeft geboekt.
- Hecht aan de volgende thema's: wijk- en dorpswethouders, voorzieningen, duurzaamheid, schadeafhandeling en versterking, beheer en onderhoud, onderwijshuisvesting, woningbouw, handhaving van regels, gezondheid, sport, zorg, eenzaamheid, relatieondersteuning voor gezinnen, armoedebestrijding, armoedepreventie en schuldhulpverlening en bereikbaarheid.
- Hoopt dat college, raad en inwoners in vertrouwen samen zullen werken.
- Is gezien de zetelwinst bereid verantwoordelijkheid te dragen als jarenlange stabiele en betrouwbare constructief-kritische partner. Het blauw van de ChristenUnie moet dan wel zichtbaar worden.
- Kan zich vinden in de opdracht voor de informateur.
- Wenst GroenLinks veel wijsheid en succes toe en alle partijen goede gesprekken in de informatie.

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Vindt het betoog aansprekend, maar vreest dat de genoemde sociaal-maatschappelijke taken onder zullen sneeuwen door de klimaatdoelen.

Mw. Jongman (ChristenUnie):

- Ziet die tegenstelling niet. Wanneer mensen 50 euro energielasten hebben in plaats van 150 euro, dan is dat groen en sociaal.

Mw. De Wrede (Partij voor de Dieren):

- Is tevreden met de verdrievoudiging van het zetelaantal, in lijn met de landelijke groei en een gevolg van de mooie campagne met dank aan de vrijwilligers.
- Concludeert dat een groeiende groep mensen zich afkeert van het instrumenteel behandelen van dier en natuur en een maatschappelijk systeem dat alles en iedereen beziet in termen van economische grondstof, concurrent of klant.
- Staat te springen om bestuurlijk mee vorm te geven aan een fundamentele bezinning.
- Voelt zich aangetrokken tot de oorspronkelijke waarden van GroenLinks van solidariteit, milieubescherming en pacifisme.
- Feliciteert ook ChristenUnie, VVD, 100% Groningen en PVV met hun winst.
- Ziet meer afstand tot D66, dat vertrouwt op het hedendaagse liberalisme en het poldermodel.
- Wijst erop dat Groningen in de top drie staat van aantal mensen die langdurig in armoede verkeren. Er zijn meer bomen gekapt dan geplant en er blijft een worsteling met grote projecten.
- Pleit daarom voor een andere focus, waarbij behoud van groen niet slechts een groen sausje is. Compassie voor al wat leeft moet het fundament zijn van een open akkoord.
- Is voor een plantaardige toekomst. De eiwit- en voedseltransitie moeten dezelfde status krijgen in alle lagen van de gemeente als de energietransitie. De vee-industrie leidt tot onnoemlijk veel leed, grote vervuiling, verlies van biodiversiteit en opwarming van de aarde.
- Vindt inperking van de veestapel voor de hand liggen, ook vanwege luchtvervuiling in Ten Boer.
- Wil het groene gebied tussen Haren en de stad behouden. Kan de ecologische hoofdstructuur hier worden uitgebreid?
- Pleit voor vergroening en behoud van het groene karakter in de kernen. De gemeente zou moeten aansturen op een biologische en natuurinclusieve landbouw.
- Vindt dat de gemeente nieuwe bomen moet planten en minder moet kappen. Groen draagt ook bij aan welzijn en gezondheid.
- Pleit voor een verbod op vuurwerk, visserij, jacht en beheer van wild.
- Staat voor een radicale omkeer en een andere verdeling van schaarste, omdat alles van waarde weerloos is.

Dhr. Bolle (CDA):

- Becijfert dat bijna vijfmaal een uitverkochte Euroborg niet is gaan stemmen. Het blijft gissen naar de beweegredenen van de niet-stemmers, maar de opkomst is hoe dan ook bedroevend laag.
- Feliciteert GroenLinks met de grote winst en de andere partijen die winst hebben geboekt ook.
- Had op een andere uitslag gehoopt voor het CDA.
- Heeft de indruk dat het landelijk beeld sterk is doorgedrongen in de uitslag, al doet dat niets af aan alle inspanningen van vrijwilligers.
- Vindt de opdracht aan de informateur evenwichtig, maar valt het wel op dat de woorden links en progressief er niet in voorkomen ondanks de uitslag.
- Hecht aan de thema's onderhoud van groen en openbare ruimte, investeren in sport(infrastructuur), aanpak van armoede en eenzaamheid, voorzieningen in dorpen, energieneutraliteit in 2035 en bereikbaarheid.
- Zal zich blijven inzetten voor deze thema's, binnen of buiten de coalitie.
- Lijkt het voor de hand te liggen dat de vier grootste partijen onderzoeken of er voldoende samenwerkingsbereidheid en inhoudelijke samenhang te vinden is voor een grote meerderheidscoalitie, die bruggen slaat naar oppositie, ondernemers, inwoners en organisaties.

Mw. Woldhuis (100% Groningen):

- Feliciteert de winnaars GroenLinks, Partij voor de Dieren, ChristenUnie, VVD en PVV, maar ook andere partijen die een mooie campagne hebben neergezet.

- Is trots de grootste lokale partij te zijn geworden en gaat het vertrouwen proberen waar te maken.
- Stelt dat er eigenlijk alleen maar verliezers zijn met de lage opkomst. In De Hoogte, Selwerd en Paddepoel was de opkomst slechts rond de 30%. Een op de drie kinderen groeit er op in armoede en slechts een op de drie stemgerechtigden heeft zijn stem uitgebracht.
- Vermoedt dat het probleem dieper en structureler is dan de herindeling. Is het vertrouwen in de lokale democratie weg?
- Roept op een onderzoek te doen naar de oorzaken van de lage opkomst.
- Zou het onacceptabel vinden wanneer het volgende college weer alleen uit mannen bestaat. Diversiteit is goed voor representatie en zorgt voor meer inclusieve visies en betere besluitvorming.
- Merkt dat de lokale media onder druk staan. Live debatten en uitslagen waren helaas niet te volgen.
- Ziet dat de kiezer aan de ene kant kiest voor een sociaal geluid en hoopt op het aanpakken van klimaatverandering en een betere samenleving, maar aan de andere kant kiest uit onvrede. Geld kan beter besteed worden en te veel mensen leven in armoede. Landelijk regerende partijen verloren.
- Voelt zich verwant aan de progressieve, duurzame en inclusieve toekomst die GroenLinks voor zich ziet.
- Definieert duurzaamheid breder dan groen. Duurzaam is wat lang blijft bestaan. Het gaat om eerlijkheid, gelijk delen en groot draagvlak.
- Pleit voor het gratis ophalen van grofvuil, het dichterbij brengen van zorg, het afschaffen van hondenbelasting en het doen afnemen van bureaucratie. Mensen moeten uit armoede komen.
- Weet niet of GroenLinks-stemmers daarvoor gekozen hebben of toch voor Diftar, geothermie, stoppen met Eelde, de tram of Jesse Klaver.
- Wenst GroenLinks hoe dan ook succes en helpt graag mee om het goed uit te laten pakken.
- Zal zich inzetten voor een schone, sociale en zorgzame stad waarbij mensen de gemeentepolitiek goed weten te vinden.

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Verifieert of de definitie van duurzaamheid van 100% Groningen afwijkt van die van GroenLinks.

Mw. Woldhuis (100% Groningen):

- Merkt op straat dat mensen duurzaamheid breder definiëren dan groen en hecht eraan dat de gemeente investeert in armoedebestrijding zodat de armoede de komende drie jaar wordt opgelost.

Dhr. Sijbolts (Stad en Ommeland):

- Feliciteert GroenLinks met de historische winst en de andere winnaars met hun winst.
- Ziet het gebrek aan landelijke media-aandacht als gedeeltelijke verklaring voor de lage opkomst.
- Begrijpt dat inwoners van Haren in een rouwproces zitten. De opkomst lag 20% lager dan in 2014.
- Heeft de afgelopen weken op straat gemerkt dat er een afkeer heerst van de lokale politiek en onbekendheid met herindelingsverkiezingen.
- Vindt de winst van GroenLinks niet verrassend, maar de omvang ervan wel.
- Ziet de groei en stabilisering van linkse partijen ook als een signaal richting politiek Den Haag.
- Had meer verwacht van de uitslag en heeft nog geen tijd gehad voor een uitgebreide analyse.
- Is wel blij met twee zetels als nieuwe lokale partij en zal zich toe blijven leggen op de inhoud.
- Lijkt het logisch wanneer GroenLinks allereerst de winnaars betreft bij collegevorming, maar is bereid te praten over het nemen van verantwoordelijkheid wanneer nodig.
- Hecht aan de thema's leefbaarheid, behoud van voorzieningen, overdrachtdossiers van Haren en Ten Boer, aardbevingsproblematiek, bestuurlijke vernieuwing, inspraak, een vernieuwde werkwijze van de gemeenteraad, armoede, economie en bereikbaarheid.
- Hoopt op een brede coalitie die out-of-the-box durft te denken en rekening houdt met de bestuurbaarheid, stad en Ommeland.
- Kan zich vinden in de voorgestelde opdracht voor de informateur.

Dhr. Duit (Student en Stad):

- Feliciteert alle partijen die winst geboekt hebben en alle nieuwe raadsleden.
- Is blij dat meer jongeren dan ooit zitting hebben in de raad.
- Betreurt dat ditmaal een tweede zetel er niet in zat, maar is wel trots de partij te zijn met de meeste

stemmen per zetel.

- Blijft zich inzetten voor de belangen van jongeren en studenten.
- Is positief over de ruk naar links en het te verwachten duurzame en progressieve beleid.
- Vindt het alarmerend dat meer dan de helft niet is gaan stemmen. Het is een taak de burger meer betrokken te krijgen bij de politiek.
- Zou graag de verdeling van stemmen naar categorie inzichtelijk hebben, waaronder leeftijd.
- Lijkt het logisch dat GroenLinks het voortouw neemt en staat open voor een gesprek, al liggen grotere partijen meer voor de hand.
- Hecht aan de volgende onderwerpen: zo snel mogelijk energieneutraal worden, huisvesting (starters, doorstroming, sociale woningbouw, kamers voor Nederlandse en internationale studenten), fietsparkeerplekken, fietsroutes, duidelijker Shared Space, aanscherping van de nieuwe kamerverhuurvergunning, een bruisende stad met ruimte voor evenementen, kenniseconomie, oog voor start-ups, scale-ups en vestigingsmogelijkheden voor grote bedrijven, het bijeenbrengen van studenten en Stadlers.

Mw. Woldhuis (100% Groningen):

- Is benieuwd of de fractie een onderzoek steunt om meer duidelijkheid te krijgen over de opkomst.

Dhr. Duit (Student en Stad):

- Lijkt het zeer interessant daar meer duidelijkheid over te krijgen.

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Feliciteert alle partijen met zetelwinst, de PvdA met stemmenwinst en D66 met de kans op meebesturen.
- Concludeert dat de PVV-missie geslaagd is en zal de komende periode Groningse nuchterheid onder de aandacht brengen.
- Ziet GroenLinks en D66 als communicerende vaten gevuld met modieuze duurzaamheid en zou zich een fusie goed kunnen voorstellen in een Groene Duurzaamheidsalliantie. Het geloof in duurzaamheid neemt bij deze partijen welhaast religieuze vormen aan.
- Ziet ook de PvdA wel aansluiten, aangezien de partij ooit een fusie met GroenLinks overwoog.
- Verwacht met de ChristenUnie, die vaak de kleur van de winnaar aanneemt, een droomcoalitie voor wereldverbeteraars in geitenwollensokken.
- Vreest dat inwoners weinig zullen hebben aan die duurzame coalitie. Hun leefbaarheid zou vooruitgaan, maar het landschap zal geteisterd worden door zwaar gesubsidieerde windmolens en zonneparken terwijl hun energierekening zal verdrievoudigen.
- Wijst op de reputatie van GroenLinks op het gebied van grote mislukte duurzaamheidsprojecten.
- Pleit in plaats daarvan voor het aanpakken van grote sociaal-maatschappelijke opgaven en het verbeteren van het ondernemersklimaat, omdat geld eerst verdiend moet worden voordat de gemeente het uit kan geven. Het streven naar een prettiger woon- en leefklimaat met behoud van voorzieningen past daarbij.
- Pleit voor een pragmatische politiek en realistisch beleid.
- Roept op te stoppen met prestigeprojecten als de tram. Beter is een veel goedkopere treinverbinding naar Zernike.
- Verzet zich tegen risicovol, elitair, pervers en decadent duurzaamheidsbeleid zonder draagvlak. De gemeente mag geen proeftuin worden voor onrealistische ambities.
- Waakt voor ideologisch gefilosofeer dat losgezongen is van de werkelijkheid van armoede en gaswinning. Gasellende mag geen windmolenellende worden.
- Voelt meer voor een coalitie van VVD, D66, PvdA, ChristenUnie, CDA en gedoogsteun van een of twee realistische partijen.

Dhr. Dijk (SP):

- Hoort de PVV ageren tegen duurzaamheid die elitair zou zijn, maar vindt het niet elitair wanneer de gemeente energiearmoede voorkomt en aanpakt. Welke oplossingen heeft PVV daarvoor?

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Herhaalt dat geld maar eenmaal uitgegeven kan worden. Uit onderzoek blijkt dat het voortzetten van de huidige duurzame lijn leidt tot een verdrievoudiging van de energierekening.

Dhr. Bolle (CDA):

- Vraagt zich af wanneer PVV zich weer aansluit bij de moederpartij VVD gezien de gewenste coalitie.

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Ziet veel raakvlakken met de VVD op economisch vlak. Geld moet eerst verdiend worden. Partijen als GroenLinks en D66 denken dat geld uit de lucht komt vallen.

Dhr. Van Keulen (VVD):

- Lijkt het niet opportuun fusiebesprekingen te openen.
- Vraagt zich af hoe de PVV aankijkt tegen het feit dat de SP VVD uitsluit, maar niet de PVV. De opdracht van de formatie rept immers van inclusiviteit.

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Bestrijdt dat de PVV de SP links in zou halen. PVV wil voorzieningen behouden voor Nederlanders en dat kan niet wanneer die voor de hele wereld worden opengesteld.
- Denkt niet dat de duurzaamheidsagenda en wereldverbetering samengaan met armoedebestrijding.

Mw. De Wrede (Partij voor de Dieren):

- Is benieuwd hoe de PVV aankijkt tegen eiwittransitie.

Dhr. Van Kesteren (PVV):

- Staat ver af van het ideologische en filosofisch getinte gedachtegoed van de Partij voor de Dieren, die terug lijkt te willen naar de Middeleeuwen.

De voorzitter:

- Peilt de commissie en geeft GroenLinks de gelegenheid voor een conclusie in tweede termijn.

Mw. Chakor (GroenLinks):

- Dankt alle partijen voor hun overwegend vriendelijke woorden.
- Zal de inbreng meewegen in de definitie opdracht aan de informateur, die morgen rondgezonden zal worden.
- Stelt voor om Ineke van Gent, burgemeester van Schiermonnikoog, tot informateur te benoemen.

De voorzitter sluit het duidingsdebat onder dankzegging om 18.23 uur.